

FÆLLES FORANDRING
– efterskolerne verdensmålsfestival

En inspirationshåndbog

- til undervisning om FN's 17 Verdensmål

Udarbejdet i samarbejde med:

efterskolerne

**TUBØRG
FONDET**

UNGDOMSBYEN

**VERDENS
KLASSE**

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Undervisningsplatforme	3
Undervisningsforløb	4
Kurser, oplæg og certificeringer	5
Den kreative start med debat, spil, leg og quizzer	6
Film og podcast om verdensmål	7
Film-platforme	7
Film om verdensmål	7
Længere film om verden	8
Podcast	9
Verdensmål og virksomheder	9
Eleven som den gode formidler	10
Inspiration til videre læsning for interesserede lærere	10
Bøger	10
Artikler	11

Indledning

I denne håndbog kan du som underviser på en efterskole danne dig et overblik over eksisterende undervisningsmaterialer om FN's 17 Verdensmål - for bæredygtig udvikling. Dokumentet har til hensigt at hjælpe dig godt på vej til at gøre dine elever til bæredygtige og kritiske medborgere. Håndbogen er både udviklet til efterskoler, som skal tage del i Fælles Forandring - efterskolernes verdensmålsfestival (se nedenstående figur om elevernes didaktiske skridt), samt til andre skoler som kunne tænke sig inspiration til deres undervisning.

Helt kort opsamlet; kan du læse mere om verdensmålene på den officielle side verdensmaal.org. Her kan du også lade dine elever blive klogere ved at klikke rundt på de enkelte verdensmål. Du kan finde et hav af undervisningsmaterialer på opslagssiderne verdenstimen.dk eller verdensmaalene.dk.

Du kan også bruge hele undervisningsforløb fra verdensmaal.nu eller dykke ned i e-bogen "[Bliver verden bedre](#)". Bogen bliver ligeledes inddraget i det spændende [undervisningsmateriale](#), som er udarbejdet med afsæt i podcast-serien "[Mens vi venter på at verden går under](#)". Podcast-serien er fra 2019, den tager form i seks afsnit og der er et tilhørende undervisningsforløb til hver episode. Materialet har et rigtig godt niveau til efterskoleelever.

Spørgsmål?

Alle spørgsmål, idéer eller kommentarer bedes rettes til redaktøren bag dette dokumentet og projektleder for Fælles Forandring;

Charlotte Hedevang Nielsen, chn@efterskolerne.dk, 54 55 43 90.

God læselyst og arbejdslyst!

Undervisningsplatforme

[Verdensmaal.org](#) (Officiel verdensmålsportal)

Med Verdensmaal.org fik Danmark verdens første verdensmålsportal i 2019. Her er samlet relevante informationer, materialer, nyheder, film og events om verdensmål. Portalen er både til eleven, underviseren, kommunen og erhvervslivet. Fra portalen kan du også downloade plakater og verdensmål i høj opløsning til fremstilling af egne verdensmålsmaterialer. Portalen samler data, indsatser og gode resultater, som inspirerer endnu flere til at være med til at opnå verdensmålene før 2030..

[Verdensmaalene.dk](#)

Digitalt lærings-site med en oversigt over relevante materialer under overskrifterne, film, VR og podcast, hjemmesider, skriftligt materiale og andet materiale. Der er undervisningsøvelser, forløb, fakta inkl. statistikker og ikke mindst bogen: "[Bliver Verden Bedre?](#)". Siden er udviklet af UNDP's nordiske kontor i Danmark, Globale Gymnasier og Mellempfolkeligt Samvirke.

[Verdenstimen.dk](#)

Verdenstimen er en opslagsside med undervisningsmaterialer, som er udviklet af relevante organisationer, fx. Mellempfolkeligt Samvirke, Operation Dagsværk, Oxfam IBIS, Klimaambassaden og FN-forbundet. Siden linker videre til de enkelte organisationers individuelle hjemmesider med færdige undervisningsforløb.

Siden drives af Verdens Bedste Nyheder og støtter op om det internationale initiativ Worlds Largest Lesson, der hvert år i uge 36 sætter fokus på global dannelse og skole for alle.

[Worlds Largest Lesson](#)

På Worlds Largest Lesson finder du et hav af undervisningsmaterialer og færdige [forløb](#). Det er en international side og initiativ og dermed er alt på engelsk.

[Project Everyone](#)

Project Everyone er et mediecenter med film, radio og billeder om verdensmålene. Her kan du ligeledes finde verdensmålsikonerne på engelsk.

[Danmarks Statistik](#)

I Danmarks Statistiks verdensmålsplatform kan du se en lang række indikatorer for, hvordan det går med at opfylde verdensmålene for Danmark. Dataen kan inddrages i undervisningen, i opgaver eller i udviklingen af elevers egne verdensmålsaktiviteter.

[Verdens Bedste Nyheder](#)

Nyhedsmedie med fokus på den positive historie om verdens situation og udvikling. Artiklerne kan tilpasses til mange fag og forløb, og de har eksempelvis lavet et spændende materiale om verdensmål og [konstruktiv journalistik](#). Verdens Bedste Nyheder står desuden for den formelle udbredelse af, og sparring omkring, verdensmålsmaterialer og retningslinjer om grafik. Du kan finde verdensmålene og delmålene til [download](#) samt alle de grafiske ikoner med dansk tekst - og hvis du synes, at verdensmålene er en lidt stor mundfuld, så har de en god [O&A](#) og en [verdensmålsordbog](#).

Undervisningsforløb

[Bliver Verden Bedre](#) (E-bog)

I denne bog belyses seneste statistik for at beskrive, hvordan verden har udviklet sig over de seneste årtier. Bogen beskriver også verdensmålene og indeholder blandt andet en quiz.

[Verdensmål.nu](#) (Astra og DR)

På verdensmål.nu kan du finde lærervejledninger samt undervisningsmaterialer på læringssitet verdensmål.nu og dr.dk/skole/verdensmål.

Verdensmål.nu indeholder korte elevtekster pædagogisk bearbejdet til målgruppen med nærværende og praktiskorienterede opgaver samt små film og tv-klip.

[Plastic Change](#)

Plastic Change har udviklet undervisningsmaterialer til grundskole og ungdomsuddannelser og råder over en [youtube-kanal](#) fuld af spændende, lærerige og underholdende film.

[Globalis.dk - Verdensmål](#)

På Globalis.dk findes et interaktivt verdensatlas, hvor du kan lave dine egne kort og grafer. Globalis viser med visuelle hjælpemidler verdens ligheder og uligheder, og hvordan vi påvirker livet på planeten. Eleverne kan arbejde med verdenskort og statistik ift. verdensmålene.

[Spejderne](#)

Spejderne har taget FN's verdensmål til sig og udviklet aktivitetsmaterialet "Byg en bedre verden". Målet med materialet er, at spejderne på deres møder og ture lærer, hvordan de kan tage bedre vare på den verden, de overtager fra deres forgængere.

[Grønt Flag Grøn Skole](#)

På denne side kan du finde [12 temaer](#) som klimaforandringer, energi, vand og transport, som alle indeholder arbejdsspørgsmål, konkrete handlinger, idéer til besøg ud af skolen og til formidlingsopgaver.

[Concito/Klimaambasaden](#)

Sustainable.dk er udviklet af CONCITO/Klimaambassaden og Grøn Vision. På dette site finder du undervisningsforløb med tværgående temaer med fokus på Innovation og Entreprenørskab samt IT og Medier. Det faglige indhold inkluderer emner som drivhuseffekten og kulstofkredsløbet, menneskets indvirken på klimaet, forbrug, ressourcer, affald, fødevarer mv. Du kan ligeledes [få besøg](#) af Klimaambassaden, som har en bred vifte af skoleoplæg og workshops omkring FN's 17 verdensmål og digitalt undervisningsmateriale.

Kurser, oplæg og certificeringer

Mange organisationer står på spring til at besøge jeres skole og igangsætte jeres arbejde med verdensmålene. I år har Fælles Forandring samarbejdet med nedenstående initiativer. Hvis I er deltagerskole og er interesseret i at få besøg, oplæg og workshops, bedes I kontakte projektleder Charlotte Hedevang Nielsen for at høre nærmere om muligheder og tilskud på 5000 kr. (chn@efterskolerne.dk).

Verdensklasse - Mellempøkeligt Samvirke

Som forberedelse til deltagelse i festivalen tilbyder VerdensKlasse at afholde en skræddersyet workshop, der både introducerer verdensmålene, Fælles Forandring og Verdensklasse. De kickstarter elevernes første idégenerering på vej mod at udvikle deres verdensmålsaktivitet til festivalen. Workshoppen varer omkring 2,5 time og kan tilpasses jeres ønsker og behov.

Ungdomsbyen

Ungdomsbyen tilbyder kurser i verdensmålene for enten elever eller lærere/personalegruppe. Ungdomsbyen vil introducere til verdensmålene generelt og gennem interaktiv læring og stillingtagen klæde jer på til at gøre målene til en aktiv del af jeres hverdag, således at FN's verdensmål bliver til jeres mål.

Hvis personalegruppen booker et besøg fra Ungdomsbyen, vil I få en bedre forståelse af, hvad verdensmålene betyder for jer og ikke mindst kickstarte jeres arbejde med verdensmålene på skolen ved hjælp af redskaber og konkrete eksempler på, hvordan I kan integrere målene i undervisning og i skolens hverdag.

Verdens Bedste Nyheders - Verdensmålsambassadører

I efteråret 2019 uddannede Verdens Bedste Nyheder og DUF 25 verdensmålsambassadører. De kender til Efterskolernes bæredygtighedsindsats og vil gerne på besøg på din efterskole for at holde oplæg om verdensmålene, konstruktiv journalistik og elevernes rolle i den store plan.

Unesco Verdensmålsskoler

Verdensomspændende skolenetværk med fokus på undervisningsforløb og materialer, der sætter globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling på elever, lærere og skolers dagsorden. Lær om netværket, udforsk [undervisningsmaterialet](#) og bliv inspireret af de projekter fra de danske UNESCO Verdensmålsskoler.

Det er Ungdomsbyen som koordinerer og certificerer den danske del af netværket.

2030 SKOLER

Bliv verdensmåls-certificeret skole, og gør verdensmålene til en naturlig del af skolens undervisning, drift og ånd. 2030 SKOLER er et netværk af danske uddannelsesinstitutioner, som har forpligtet sig til at arbejde strategisk og ambitiøst på at lade FN's verdensmål for bæredygtig udvikling gennemsyre hele skolen.

Den kreative start med debat, spil, leg og quizzer

En quiz eller et dialogværktøj kan være godt til at introducere verdensmålene for eleverne, sætte gang i debatten eller til at afslutte et forløb og diskutere det lærte. Flere af disse materialer kan også videregives til et elevdrevet verdensmålsudvalg, som selv skaber initiativer, aktiviteter og kampagner på skolen.

170 bidrag til at forandre vores verden - idéer til handlinger

I dette dokument er 10 konkrete handlinger til hvert verdensmål sat grafisk og flot op. De kan printes og pryde en opslagstavle eller de kan gives til et elevstyret verdensmålsudvalg. Eleverne vil helt sikker kunne lægge en lærerig plan for skolens kommende bæredygtige tiltag - måske sammen med disse [52 råd fra Grøn Forskel](#).

Operation Dagsværk - humoristiske dialogværktøjer

Danmarks globale elevbevægelse har lavet sjove dialogskabende verdensmåls-materialer. Find bl.a. en humoristisk pdf med 17 bæredygtige tinder-korrespondancer, printbar flip-flaps med 17 spørgsmål eller et vendespil, hvor verdensmål skal kobles til konkrete handlinger. Desuden har de et digitaliseret [verdensmålslykkehjul](#) til quiz mv.

Global Goals impact games - fysiske lege og aktiviteter

Den internationale organisation har udviklet fysiske lege og aktiviteter til alle verdensmålene. Find sjov og god inspiration, hvis I vil lege eller spille jer til læring.

UNICEF - Kahoot quiz

En digital quiz med 17 spørgsmål, der giver viden om verdensmålenes indhold og ikoner. Eleverne bliver bekendt med verdensmålene og kan konkurrere i grupper eller enkeltvis.

Oxfam Ibis - Jeopardy og Kahoot quiz

Oxfam Ibis har lavet mange anvendelige materialer. På hjemmesiden kan du blandt andet finde et [Jeopardy-spil](#) og en [Kahoot](#) om verdensmålene samt et [powerpoint](#) på 18 slides, som kort opridser hvert verdensmål, og hvorfor de er vigtige.

Care - quiz

Test dig selv og se, hvor meget du ved om verdens tilstand og verdensmålene. Svarene finder du i bunden af siden.

Verdens Bedste Nyheder - quiz

Test elevernes viden om verdens udvikling gennem spørgsmål.

United Nations - The Lazy Person's Guide to Saving the World.

Råd og inspiration til, hvordan der handles både fra sofa-niveau til kampagne-niveau.

FN-forbundet - spil

I en kombination af klassisk brætspil og app sættes verdensmålene på spil. Spillet kan bestilles gratis på hjemmesiden og kommer i klassesæt. Det er til dig, der har brug for et redskab til at give eleverne en forståelse af verden gennem spørgsmål, fakta, dilemmaer og diskussioner omkring bæredygtig udvikling.

Film og podcast om verdensmål

Fælles Forandrings film; til introduktion, udbredelse og sociale medier

Følg Fælles Forandrings [youtube-kanal](#). Her kan du blandt andet finde:

- En bid af verdensmålsfestival 2019 på [to minutter](#) eller [fire minutter](#).
- [Præsentationsfilm](#) af elever i styregruppen.
- [Teaserfilm](#) af elever i styregruppen.
- Skolebesøg på [Smededal](#) og [Kastanievej](#) med introduktionsoplæg af elever.

Film-platforme

[CPH:DOX Verden 2030](#) har samlet filmanbefalinger inddelt efter verdensmålene. Tag udgangspunkt i filmene og tal med eleverne om svære emner som racisme, religion, flygtningekriser og kønskonflikter. På siden findes vedkommende undervisningsmaterialer målrettet lærings- og fagmål for grundskolen.

[The Global Goals youtube-kanal](#). Her kan du finde spændende film om verdensmål, initiativer og udvikling, men også uddybende film om samtlige verdensmål.

- [We The People](#) (2:58, 2015). God introduktion til verdensmålene, som præsenterer hvert mål gennem en lang række kendte mennesker.
- [Just a kid](#) (1:54, 2019): Case-fortællinger om unge fra hele verden, som har brugt deres stemme og skabt forandringer.
- [Malala introducing the The Worlds Largest Lesson](#) (6:20, 2015), (kortere [version](#))
- [Numbers in action](#) (1:34 sek) Kort film, der præsenterer målene, hvordan udviklingen går, og hvad vi kan og skal nå sammen inden 2030
- [The SDGs... Turn Promises into Reality](#). (2:20) Med verdensmålene er hver eneste dag vigtig. #LeaveNoOneBehind - ingen mål eller mennesker må efterlades.
- [Worlds Largest Lesson](#) (5:16) - Emma Watson introducerer verdensmål i forbindelse med det særlige fokus på global undervisning hvert år i uge 36.

Film om verdensmål

- [What is sustainable development?](#) (3:40) | UN sambandet Norge | Simpel og god introduktion til begrebet bæredygtighed og verdensmål..
- [The Sustainable Development Goals – Action Towards 2030](#) (5:52), | CAFOD and SDG | Intro til forståelse og baggrundsviden om verdensmål.
- [FN's Verdensmål – animationsfilm](#) (5:58). Filmen er produceret af FN og handler om de udfordringer verden står overfor samt, hvordan vi kan løse problemet, hvis vi alle står sammen.

- [Gør verdensmålene til virkelighed](#) (5:15), 2016 | Verdenstimen | Animationsfilm, der viser, hvad unge mennesker rundt omkring i verden har opfundet for at skabe en mere bæredygtig verden.
- [Verdenstimen](#) (3:15), 2015. Hella Joof fortæller om Verdenstimen, og hvorfor verdensmålene er vigtige.
- [Verdenstimen 2016 – Sæt Verden på Skoleskemaet](#). Hella Joof samler op fra året før og fortæller, hvorfor vi skal fortsætte med Verdenstimen.
- [No Point Going Halfway](#) (2:35), | [Global citizen](#) | Film, der viser fremgangen med målene fra 2000. Med humor viser den, at vi, i mange andre sammenhænge, ikke kan stoppe på vej mod et mål (Usain Bolt, Månen osv.)
- [#WhatIReallyReallyWant](#). (1:23) Spice Girls sang i Verdensmålstemaer.
- [#FreedomForGirls](#) (2:58), Beyonces sang ifbm pigers international kampdag.
- [Let's get the job done](#) | Project everyone | . Gennem flotte billeder, kendte mennesker og et resumé fra alle de aktiviteter, der har været siden 2015, opfordres der til fortsat at sættes fokus på verdensmålene.
- [Global Compact...](#)(2:11) | Citizen Dane | Danskproduceret officielle film til FN-konference i New York
- [En Verden Af Plastik](#) (6:21) | Plastic Change | Filmklippet handler om, hvad vi kan gøre for at mindske forbruget af plastik.
- [Vores Verden – Vores valg](#) | DANIDA | Animationsfilm og kampagne om de nye verdensmål og Danmarks strategi.
- [What If The World Went Vegetarian?](#) | ASAPSCIENCE | Engelsksproget stopmotion film om vegetarisme.

Længere film om verden

- [Tomorrow](#) (115 min, 2015). Film om de gode tiltag, der finder sted verden over. Sætter fokus på handling i stedet for "dommedag". Kan findes på [filmstriben](#).
- [Before the flood](#) | (95 min, 2016). Dokumentar med Leonardo Dicaprio om klimaforandringer. Viser, hvor galt det er gået jorden indtil nu i forhold til klimaforandringer og de udfordringer, der følger med dem. Filmen kan ses på [filmcentralen](#) med UNI login.
- DR tema [Nikolaj Coster-Waldau](#) | UNDP Ambassador, viser klimaforandringer på Grønland.
- [How We Can Make the World a Better Place by 2030](#) (14:58) |Michael Green | TED Talks.

Podcast

- [Mens Vi Venter På, Verden Går Under](#). Denne podcastserie er helt ideel til at igangsætte et undervisningsforløb om verdensmålene på en efterskole. Den er fra 2019, består af seks episoder, og der er udviklet et [undervisningsforløb](#) til hvert afsnit. Serien sætter en god ramme om, hvad verdensmålene er, hvordan de opstod og hvad vi sammen kan gøre. Eleverne præsenteres for fortællinger om vigtige forandringer fra den store verden.
- [Historier om Verdensmålene](#). En podcastserie skabt af Nyt Europa som sætter fokus på de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Hver episode udfoldes gennem oplæg af fagpersoner og eksperter og niveauet er en smule højt. Oplæggene belyser problemstillingerne omkring det enkelte mål fra hhv. et globalt, europæisk og nationalt perspektiv.
- [Den Grønne Løsning](#). Informations nye klimapodcast behandler i hvert afsnit en konkret tematik og får besøg af en ekspert.
- [Klimatosset](#) på Radio4, er et program, der klæder lytteren på til at forstå klimaudfordringer og leverer bud på, hvordan du selv kan handle bæredygtigt.

Verdensmål og virksomheder

[Dansk Industri](#)

På siden kan der læses 17 cases om, hvordan danske virksomheder arbejder med verdensmål, sikre deres forretning og samtidig er med til at løse nogle af verdens største udfordringer.

[Erhvervsstyrelsen](#)

Find inspiration hos syv danske små og mellemstore virksomheder (SMV'er) fra forskellige brancher, der på hver deres måde bruger FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i deres forretning. Der kan ligeledes findes en del [spændende materiale](#) til at arbejde sig tættere på virksomhedsudvikling med verdensmål i fokus.

[Global Opportunity Explorer](#)

Verdens største samling af godkendte og verificerede bæredygtige løsninger. Denne henvisning kan inddrages i undervisning, men i høj grad også i driften på skolerne.

[B-Corp](#)

B Corp Danmark vil skabe et mere ansvarligt erhvervsliv, hvor man ikke konkurrerer om at være bedst i verden men bedst for verden. Over 2000 virksomheder i Danmark er B Corp certificeret, hvilket kræver at de forpligter sig til højere standarder inden for sociale forandringer, miljømæssige præstationer, gennemsigtighed og ansvarlighed.

Eleven som den gode formidler

Det er vigtigt, at eleverne klædes på til at skabe gode verdensmålsaktiviteter, hvilket I som lærer er specialister i og kan søge inspiration til i Fælles Forandrings værktøjskasse. Men det er også meget vigtigt, at I snakker med eleverne om, hvad en god formidler er, så de med succes kan dele deres verdensmålsaktivitet og engagement med andre elever. Her er et par gode steder at hente inspiration.

Røst

Røst er en talerskole, der styrker den unge stemme som en aktiv del af den offentlige samtale. På hjemmesiden er der gode råd og tips til at alle, der gerne vil blive bedre til at tage ordet og du kan finde [øvelser og undervisningsmaterialer](#) til eleverne - sidens indhold og potentiale introduceres [her](#).

[Spejderne](#) har et par råd til den gode formidler.

[Retorikfirmaet](#) har 10 gode råd til præsentationsteknik.

Dansk Ungdoms Fællesråd

DUF har lavet en [dialoghåndbog](#) som handler om at producere gode workshops, skabe en god dialog samt at være en god formidler. Der er helt konkrete gode råd til formidling på side 107 og bogen kan downloades gratis.

Du kan desuden læse en [artikel](#) om DUF's tilgang til uddannelse og aktiviteter. I artiklen vil du blive klogere på syv vigtige principper, men du kan også læse deres guide til udvikling af [undervisningsaktiviteter](#).

Inspiration til videre læsning for interesserede lærere

Bøger

- Kvan 115 (2019), Tidsskrift for læreruddannelse og skole: Bæredygtighed.
- Belling, Lone (2019): Bæredygtighed -Fra moralsk pegefinger til etisk kompas
- Christensen, Suna (2019): Bæredygtig undervisning
- Hildebrandt, Steen (2016): Bæredygtig global udvikling - Om FN's 17 verdensmål
- Hildebrandt, Steen (2019): Globale mål - visionen om bæredygtig udvikling
- Hildebrandt, Steen (2019): Danmark og Verdensmålene
- Rosling, Hans (2018): Factfulness

Artikler

- [Verdensmålene er blevet berømte i Danmark...](#) - Danskerne kender verdens vigtigste plan. Derfor er der håb om, at den lykkes. Det skriver Verdens Bedste Nyheders chefredaktør Thomas Ravn-Pedersen (2020).
- [Vi får aldrig vores uskyld tilbage](#) - om Katherine Richardson, en af verdens førende klimaeksperter, og hendes pointe om Business as usual er død. (2019)
- [Så længe vi fornægter naturen, er vi dødsdømt](#) - Interview med norsk filosof Arne Johan Vetlesen.
- [Jordens tilstand er skubbet ud over grænsen](#) - Artikel om de ni grænseværdier, der angiver status for klimaets tilstand.
- [Festen er forbi. Det går ikke længere. Vi har nået et vendepunkt.](#) - Klumme og analyse skrevet af historiker og politisk analytiker Bo Lidegaard om 2010'ernes fire vigtigste temaer – og hvor de efterlader os på vej ind i 2020.
- [Danmarks Udenrigspolitiske strategi Verden 2030](#) - Handlingsplan for FN's 17 Verdensmål